

Europska povelja za istraživače

Kodeks o zapošljavanju istraživača

Strategija ljudskih resursa kroz primjenu Povelje i Kodeksa

I. Etički i profesionalni aspekti

1. Sloboda istraživanja

Istraživači trebaju usmjeriti svoja istraživanja na dobrobit čovječanstva i promicanje granica istraživačkih spoznaja, pri čemu trebaju imati zajamčenu slobodu misli i istraživanja, te slobodu određivanja metoda rješavanja problema, sukladno priznatim etičkim principima i praksama.

Međutim, istraživači bi trebali prepoznati i ograničenja te slobode koja mogu proizaći iz određenih okolnosti istraživanja ili operativna ograničenja, npr. iz proračunskih ili infrastrukturnih razloga ili iz razloga zaštite intelektualnog vlasništva.

Ipak, takva ograničenja ne bi trebala ugroziti priznate etičke principe i prakse, koje su istraživači dužni poštivati.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Ustav Republike Hrvatske – čl. 68. i 69. Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022) – članak 2. i 3.	Etički kodeks – čl. 4. Akademski sloboda Pravilnik o procjeni etičnosti istraživanja	Ne postoji praksa potpisivanja Izjava prilikom zapošljavanja Samostalnost istraživača od stupnja docenta Povjerenstvo za procjenu etičnosti istraživanja	Periodična analiza stanja i evaluacija poštivanja relevantnog zakonodavstva i etičkog kodeksa po pitanju slobode istraživanja Podizanje svijesti o važnosti slobode istraživanja putem tribina, radionica, okruglih stolova Uvođenje potpisivanja izjava prilikom zapošljavanja uz uručivanje Etičkog kodeksa Sveučilišta J.D. u Puli, Povelje i Kodeksa Stimuliranje mladih samostalnosti istraživača uz nadzor i redovite godišnje provjere uspješnosti	Etička povjerenstva / kontinuirano najmanje jednom godišnje

2. Etički principi Istraživači trebaju poštivati priznate etičke prakse i temeljne etičke principe primjenjive na njihovo znanstveno područje kao i etičke standarde dokumentirane u različitim nacionalnim, sektorskim ili institucijskim Etičkim kodeksima				
Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022) – članak 55. Etička odgovornost nastavnika, znanstvenika i suradnika	Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli – članak 11.	Ne postoje institucijske prakse za praćenje poštivanja etičkih normi na istraživačkim projektima	Formiranje etičkih povjerenstava na sastavnicama za praćenje poštivanja etičkih normi na istraživačkim projektima Senzibiliziranje na poštivanje etičkih pravila i redovito prilagođavanje u unaprjeđivanje Etičkih kodeksa (tribine, radionice) i sl.	Etička povjerenstva / kontinuirano najmanje jednom godišnje

3. Profesionalna odgovornost Istraživači trebaju poduzeti svaki napor kako bi osigurali društvenu važnost svojih istraživanja i sveli na minimum mogućnost dupliciranja istraživanja provedenih već drugdje. Dužni su izbjegavati plagiranje bilo koje vrste i pridržavati se načela intelektualnog vlasništva te zajedničkog vlasništva nad podacima u slučaju istraživanja provedenih u suradnji sa supervizorom ili drugim istraživačima. Potreba da se nova opažanja potvrde kroz utvrđivanje mogućnosti reprodukcije eksperimenata ne smatra se plagiranjem, pod uvjetom jasnog navođenja podataka koji se potvrđuju. Istraživači trebaju osigurati, u slučajevima da se bilo koji dio njihovog posla delegira, da je osoba kojoj je isti delegiran kompetentna izvršiti navedeni posao.				
Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022) – Članak 74. st. 8.	Statut Sveučilišta J.D. u Puli – čl. 75. Oduzimanje akademskog stupnja zbog plagiranja ili krivotvorine Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli – čl. 12.	Pojava plagiranja pri izradi doktorata, ali i radova u pojedinim časopisima	1. Upoznati sve istraživače s nacionalnim zakonodavstvom i institucijskim pravilima – izrada informacijskog paketa za istraživače 2. Donošenje Pravilnika o stegovnoj odgovornosti radi definiranja postupanja u	Etička povjerenstva, Ured za znanost / kontinuirano najmanje jednom godišnje

			slučajevima kršenja pravila Etičkog kodeksa (uključivo plagiranja i drugih oblika akademskog nepoštenja) prethodno utvrđenih od Etičkog povjerenstva 3. Osigurati pristup vodećim časopisima i online bazama. Kontinuirano jačati svijest o važnosti profesionalne etike i neprihvatljivosti bilo kakvog oblika plagiranja i krivotvorenja od strane mentora.	
--	--	--	---	--

4. Profesionalizam

Istraživači trebaju biti upoznati sa strateškim ciljevima njihovog istraživačkog okruženja i mehanizama funkcioniranja, te trebaju zatražiti sva potrebna odobrenja prije početka istraživanja ili pristupanja odobrenim resursima. Dužni su svoje poslodavce, izvore sredstava financiranja, supervizore izvijestiti o eventualnom kašnjenju, redefiniranju ili završetku projekta, te o slučajevima privremenog prekida ili zaustavljanja projekta iz bilo kojeg razloga.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o obveznim odnosima	Statut Sveučilišta J.D. u Puli – čl. 89. Znanstveno-istraživački, umjetnički i stručni projekti Strategija Sveučilišta J.D. u Puli 2022-2027 Nacionalni programi, politike i strategije te akti institucija i organizacija koje osiguravaju sredstva za znanstvenoistraživačke i druge projekte u okviru sustava znanosti	U Strategiji Sveučilišta J.D. u Puli određeni su strateški ciljevi znanstvenog istraživanja Redoviti projekti MZO i dr. strogo propisuju uvjete provedbe i izvješćivanja o rezultatima i financijama Komercijalni projekti i drugi izvori financiranja	Utvrđivanje jasnih pravila ponašanja u slučajevima financiranja projekata od strane gospodarskog sektora (projekti trebaju biti odobravani temeljem postignuća i kurikulumu istraživača i suradnika uz preporuke znanstvenih i profesionalnih organizacija i sl.)	Ured za znanost

	(MZO, Nacionalna zaklada za znanost itd.) kojima se uređuje dodjela i korištenje sredstava.			
--	---	--	--	--

5. Ugovorne i zakonske obveze

Istraživači na svim razinama moraju biti upoznati s nacionalnim, sektorskim ili regionalnim propisima koji reguliraju obuku i/ili radne uvjete. To uključuje propise iz područja intelektualnog vlasništva, te zahtjeve i uvjete bilo kojeg od osiguravatelja financijskih sredstava ili sponzora, neovisno o prirodi njihovog ugovora. Istraživači su dužni pridržavati se takvih propisa slanjem traženih rezultata (npr. radova, publikacija, patenta, izvješća itd.) sukladno odredbama ugovora ili jednako važećeg dokumenta.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o obveznim odnosima Zakon o radu (glava XI. Izumi i tehnička unaprjeđenja radnika)	Statut Sveučilišta J.D. u Puli – čl. 96. javnost rada Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli – čl. 14. Nacionalni programi, politike i strategije te akti institucija i organizacija koje osiguravaju sredstva za znanstvenoistraživačke i druge projekte u okviru sustava znanosti (MZO, Nacionalna zaklada za znanost itd.) kojima se uređuje dodjela i korištenje sredstava.	Nedovoljna informiranost istraživača o relevantnom zakonodavstvu i institucijskim pravilima. Nedovoljna motiviranost i nedovoljna senzibiliziranost na obveze koje proistječu iz ugovornih i zakonskih obveza.	1. Upoznati sve istraživače s nacionalnim zakonodavstvom i institucijskim pravilima – izrada informacijskog paketa za istraživače. 2. Senzibilizirati i poticati istraživače na upoznavanje propisa kroz radionice, okrugle stolove i sl. 3. Razvijanje kulture vladavine prava (primjena propisa i poštivanje ugovornih obveza svih triju strana: istraživači, institucije, država), kroz tribine, radionice, okrugle stolove i sl.	Ured za znanost Etičko povjerenstvo / kontinuirano najmanje jednom godišnje

6. Odgovornost

Istraživači moraju biti svjesni svoje odgovornosti prema poslodavcima, osiguravateljima financijskih sredstava ili drugim državnim tijelima ili privatnim tijelima s kojim su povezani, te pretežno na etičkoj osnovi, prema cjelokupnom društvu. Istraživači koji se financiraju iz državnih sredstava su posebice odgovorni za efikasno korištenje novca poreznih obveznika. Shodno tome, dužni su poštovati principe korektnog, transparentnog i efikasnog financijskog upravljanja te sudjelovati u svakoj ovlaštenoj reviziji svojih istraživanja, bez obzira na to jeli naručena od strane njihovih poslodavaca, osiguravatelja sredstava ili etičkih odbora. Metode prikupljanja i analize, rezultati, i kada je moguće, pojedinosti o samim podacima moraju biti, prema potrebi i nalogu kompetentnih nadležnih tijela, dostupni unutarnjoj i vanjskoj kontroli.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/2022) – čl. 97. Financiranje javnih visokih učilišta	Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli (točka 4.4. – profesionalno ponašanje)	Redoviti projekti MZO, NZZ strogo propisuju uvjete provedbe i izvješćivanja o rezultatima i financijama. Komercijalni projekti i drugi izvori (sponzoriranja, donacije i sl.) omogućuju nenamjenska trošenja načine trošenja i nepoštivanje rokova.	Poticanje i senzibilizacija korektnog, transparentnog i efikasnog financijskog upravljanja putem tribina, okruglih stolova i radionica. Poticati istraživače na upoznavanje propisa od strane mentora, organizirano ih o njima informirati i inzistirati na primjeni propisa. Preciziranje pravila Etičkog kodeksa i izrada specifičnih kodeksa financijskog upravljanja.	Etička povjerenstva / Kontinuirano

7. Nediskriminacija

Poslodavci i/ili osiguravatelji sredstava ne smiju ni na koji način diskriminirati istraživače po spolu, dobi, etičkoj pripadnosti, nacionalnosti ili socijalnom porijeklu, kao ni prema vjerskim uvjerenjima, seksualnoj orijentaciji, jeziku, invaliditetu, političkom opredjeljenju te socijalnim ili ekonomskim uvjetima.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
--	---------------------------------	--------------------------------	---------------------	------------

Ustav – čl. 14. i 15. Zakon o radu – čl. 2. Zakon o suzbijanju diskriminacije Zakon o ravnopravnosti spolova	Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli (točka– Jednakost i pravednost i točka - Diskriminacija)		Daljnje jačanje svijesti među djelatnicima, poslodavcima i osiguravateljima sredstva o izbjegavanju diskriminacije.	Etička povjerenstva / Kontinuirano
---	---	--	--	--

8. Sustav vrednovanja/ocjenjivanja

Potrebno je da poslodavci i/ili osiguratelji financijskih sredstava uspostave za sve, uključujući i više, istraživače, sustave vrednovanja/ocjenjivanja u svrhu redovite i transparentne procjene njihove profesionalne izvedbe od strane nezavisnog (i u slučaju viših istraživača, po mogućnosti međunarodnog) povjerenstva.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN 119/22)	Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli (točka Profesionalno napredovanje)	Cjelokupni znanstveno- istraživački rad podložan je recenziji i vrednovanju prilikom izbora na više znanstveno- nastavno radno mjesto. Ne prakticira se međunarodno povjerenstvo u slučaju izbora na radno mjesto. Znanstvenik se procjenjuje samo prilikom izbora na radno mjesto, a ne periodično i rijetko na osnovu međunarodne procjene.	Istražiti i usvojiti kriterije vrednovanja uspješnih znanstvenih institucija. Kriterije i postupak vrednovanja učiniti transparentnim, uvođenje peer-review sustava prilikom izbora posebno odgovornih osoba u znanstveno-istraživačkim projektima pojedinih institucija. Vrednovanje i rangiranje znanstvene učinkovitost sastavnica unutar znanstvenih područja i polja (ali i njezinih institucijskih dijelova: zavoda, odsjeka, katedri i sl.) unutar Sveučilišta, ali i na nacionalnoj razini.	Rektor / Prorektori / Ured za znanost / Čelnici sastavnica / Kontinuirano

9. Transparentnost

Kandidate je prije početka selekcije potrebno informirati o postupku zapošljavanja i kriterijima selekcije, broju otvorenih radnih mjesta te mogućnošću napredovanja. Po završetku selekcijskog postupka kandidate treba izvijestiti o dobrim i lošim aspektima njihovih prijava.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Kolektivni ugovor za znanost i visoko obrazovanje (čl. 7.a. – obveza javnog natječaja, obavještanje o rezultatima natječaja)	Etički kodeks Sveučilišta J.D. u Puli (točka Profesionalno napredovanje, transparentni kriteriji i točka Transparentnost i tajnost) *Pravilnik o postupku izbora nastavnika, znanstvenika i suradnika u zvanja i na odgovarajuća radna mjesta na Sveučilišta J.D. u Puli *u postupku usklađivanja s novim Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti	Kandidati nisu dovoljno dobro ili uopće informirani o postupku izbora i kriterijima selekcije, kao i o dobrim/lošim aspektima njihovih prijava.	Definiranje pravilnika na razini sastavnica o postupku odabira i zapošljavanja. Kandidate detaljno informirati o postupku izbora, ali i o ishodu u obliku pismenog obrazloženja.	Ured za znanost / Glavni tajnik

10. Priznavanje iskustva mobilnosti

Svako iskustvo mobilnosti, npr. vrijeme provedeno u drugoj državi/regiji, u drugom istraživačkom okruženju (javnom ili privatnom sektoru) ili prijelaz iz jedne discipline ili sektora u drugu, bio u sklopu inicijalne obuke ili u kasnijem stadiju karijere, te iskustvo virtualne mobilnosti (učenja na daljinu), treba smatrati vrijednim doprinosom profesionalnom razvoju istraživača.

Relevantno zakonodavstvo (koje dopušta ili ne dopušta primjenu ovog načela)	Postojeća institucijska pravila	Postojeće institucijske prakse	Potrebne aktivnosti	Kada / Tko
Nema ograničenja za primjenu načela	Naputak o mobilnosti Pravilnik o studijima	Nedovoljno vrednovana stručna usavršavanja. Institucijskim pravilima regulirano je korištenje sabbatical-a.	1. Izrada osobne zbirke podataka radi praćenja mobilnosti. 2. Stimulirati post-doktorsko usavršavanje u inozemstvu i na	Ured za mobilnost / Kontinuirano

		Znanstvena mobilnost u vidu boravka u drugom istraživačkom području se vrednuje Zbog opterećenja u nastavi, stariji istraživači često u praksi ne mogu odlaziti na znanstvena i stručna usavršavanja.	institucijama RH i adekvatno vrednovati usavršavanja. 3. Poticanje mobilnosti doktoranata i post-doktoranata. 4. Poticanje stručnog usavršavanja i drugih oblika mobilnosti kroz stvaranje institucionalnih mogućnosti za odsustvo istraživača. 5. Izrada osobne zbirke podataka kroz koju će se pratiti (i nagrađivati) povećanje mobilnosti.	
--	--	---	--	--